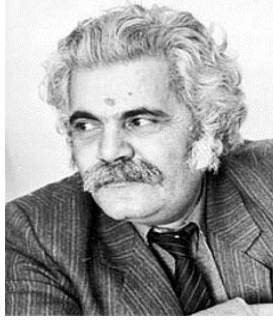

Azərbaycan Respublikası
Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi

F.Köçərli adına Respublika
Uşaq Kitabxanası

*Xalqa aşırımın o üzündəki həqiqəti
göstərən sənətkar*

Yazıçı Fərman Kərimzadənin 80 illik yubileyi münasibətilə mərkəzi kitabxanaların uşaq şöbələri, MKS-nin şəhər, qəsəbə, kənd kitabxana filialları üçün hazırlanmış metodik vəsait

Bakı-2017

Tərtibçi:

**Ruhiyyə Məmmədli
Sevil  hm dova**

Redaktor:

Səməd M likzad 

** xtisas redaktoru v 
buraxılışa məsul:**

** shla Qəmbərova
 m kdar Mədəniyyət işçisi**

Xalqa aşırımın o üzündəki həqiqəti göstərən sənətkar:
metodik vəsait/t rt.ed.R.Məmmədli; red. S.M likzad ; ix. red.
v  burax. məsul  .Qəmbərova; F.Köçərli adına Respublika
Uşaq Kitabxanası.- Bakı, 2017.-30s.

 F. Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası, 2017.

Tərtibçidən

Fərman Kərimzadə müasir Azərbaycan ədəbiyyatında özünün dəsti-xətti ilə seçilən görkəmli nasirlərdəndir. Bu gün milli dəyərlərimizə tapınan hər bir azərbaycanlının qəlbində əbədiyaşar Fərman Kərimzadə obrazı var. Onun bədii irsi zəngin xəzinədir. Yazıcının qələmə aldığı “Qarlı aşırım”, “Xudafərin körpüsü”, “Çaldıran döyüşü”, “Təbriz namusu” və “Qoca qartalın ölümü” romanları parlaq sənət inciləri, həyatın və tarixi qaynaqların bədii- tarixi salnaməsidir.

Fərman Kərimzadə zəngin söz ustası idi. O, həm sənətkar, həm də şəxsiyyət kimi vaxtdan ucada dayanmağı bacarırdı.

Bu il gözəl yazıcımızın anadan olmasının 80 ili tamam olur. Bu münasibətlə məktəblərdə, kitabxanalarda, bir sıra mədəniyyət ocaqlarında yazıçı ilə bağlı yubiley tədbirlərinin keçirilməsi nəzərdə tutulmuşdur. Bu münasibətlə F.Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanasının elmi metodika şöbəsi olaraq bu vəsaiti hazırlamağı özümüzə borc bildik. **“Xalqa aşırımın o üzündəki həqiqəti göstərən sənətkar”** adlanan metodik vəsait iki hissədən ibarətdir.

Həyat və yaradıcılığı

Fərman Kərimzadə 1937-ci il martın 3-də Ermənistanın Vedi rayonunun Böyük Vedi kəndində anadan olmuşdur. İbtidai təhsilini orada almış (1944-1951), orta məktəbi Beyləqan rayonunun Şahsevən kəndində bitirmiş (1954), Əzim Əzimzadə adına Azərbaycan Dövlət Rəssamlıq Məktəbində təhsil almışdır (1955-1960). 3 il İsmayilli və Beyləqan rayonlarında müəllim işləmiş (1962-1965), sonra "Yüksəliş" rayon qəzeti redaksiyasında ədəbi işçi, şöbə müdiri, məsul katib olmuşdur (1962-1965). F.Kərimzadə Moskvada Ümumittifaq Kinematografiya İnstitutunun ssenari fakültəsinin ikillik kursunu bitirmiş (1965-1967), Azərbaycan Dövlət Televiziya və Radio Verilişləri Komitəsində tərcüməçi, böyük redaktor, "Abşeron", "Ədəbiyyat və incəsənət" qəzetlərinin redaksiyasında şöbə müdiri, ədəbi işçi (1966-1970), C.Cabbarlı adına "Azərbaycanfilm" kinostudiyasında kollegiya üzvü (1970-1977), "Ədəbiyyat və incəsənət" qəzetinin xüsusi müxbiri (1977-1980), Şüvəlan Yaradıcılıq Evinin direktoru (1980-1981) işləmişdir.

Fərman Kərimzadə 1989-cu il mart ayının 17-də vəfat etmişdir.

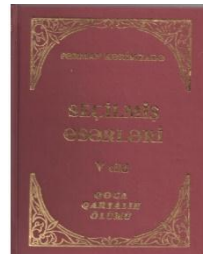
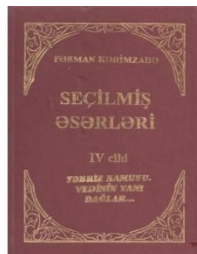
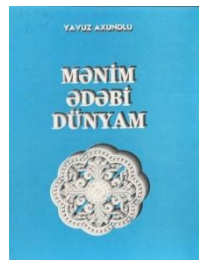
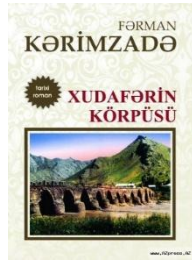
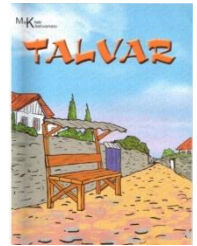
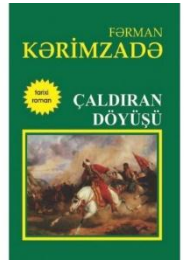
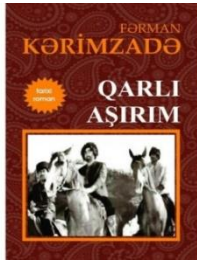
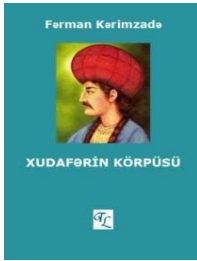
Yaradıcılığa gənc yaşlarından başlayan F.Kərimzadə ilk hekayələri ilə diqqəti cəlb etmişdir. O, ötən əsrin 60-cı illərində yenilik ruhu ilə axtarışlar aparən gənc yazıçılardan biri idi. Xüsusən xalqımızın yaxın və uzaq tarixi, onun başına gətirilən müsibətlər yazığının sənət dünyasında mühüm yer tutur. 1948-ci ildə başlanan deportasiyada Fərman Kərimzadənin nəslə, el-obası sürgünlərə, soyqırımlara düşər olmuşdur. İllər ötüb keçsə də doğma Vedi yazığının yaddaşında silinməz izlər qoymuşdur. 1988-1989-cu illərdə ana yurdunun acı günləri yazığını yenidən sarsıtmışdır. Bütünlükdə

Azərbaycan türklərinin deportasiya olunduğu il, bəlkə də, onun həyatının ən ağır ili idi...

Fərman Kərimzadə, sözün əsl mənasında, vətənpərvər insan idi. Ona görə də yazıçının tarixi mövzulara müraciəti olduqca təbii idi. F.Kərimzadənin tarixi romanları çağdaş Azərbaycan nəsrində janrın potensial imkanlarının genişliyini sübut edir. Onu bir yazıçı kimi şöhrətləndirən də tarixi romanları olmuşdur. Bu baxımdan “Qarlı aşırım” romanı F.Kərimzadənin bütün sonrakı tarixi romanlarının özünəməxsusluğunu, digər müəlliflərlə müqayisədə tarixə və tarixi şəxsiyyətlərə münasibətini aydınlaşdırmağa kömək edir. F.Kərimzadəni sinfi toqquşmaların təsvirindən daha çox, bu toqquşmaya qoşulanların daxili dünyası və mənəvi ovqatı, onların hərəkətlərini şərtləndirən daxili impulslar maraqlandırır. O, cavab axtarırdı ki, axı niyə fərdin ictimai-sinfi statusu, sosial mövqeyi və rolu onun əməl və hərəkəti ilə heç də həmişə düz gəlmir, insan heç özü də gözləmədən bu statusu kökündən zidd addımı atmağa, sinfi mahiyyətə əks hərəkət xəttini həyata keçirməyə hazır olur?

Yubiley tədbirləri

Fərman Kərimzadənin anadan olmasının 80 illiyi münasibətlə respublikanın mədəniyyət müəssisələrində, eyni zamanda kitabxanalarda yubiley tədbirlərinin keçirilməsi nəzərdə tutulmuşdur. Bu tədbirlər arasında sərgilər mühüm yer tutur. Sərgidə yazıçının kitabları, müxtəlif mətbuat səhifələrində onun haqqında nəşr olunmuş məqalələr, yazıçıların fotoları nümayiş olunur. Sərginin təşkili zamanı görkəmli şəxsiyyətlərin yazıçı haqqında söylədiyi kəhləmlərdən də istifadə etmək olar.

Görkəmli şəxsiyyətlərin Fərman Kərimzadə haqqında söylədikləri fikirlər:

Fərman Kərimzadə son dərəcə sadə, təmiz, geniş ürəkli, böyük naturalı bir adam idi. O, azərbaycanlı xarakterinin mahir yaradıcısı, əsl vətəndaş kimi Azərbaycan namusunun bir parçası idi

Sabir Rüstəmxanlı,
Xalq şairi.

Fərman Kərimzadə hadisələrin məntiqini tutmağı, obrazların mənəvi-psixoloji aləmini aydın cizgilərlə əks etdirməyi bacaran sənətkardır. O, sənətkar kimi də, şəxsiyyət kimi də vaxtdan ucada dayanmağı bacardı.

Qəzənfər Paşayev,
Professor

Fərman Kərimzadənin tarixi romanları çağdaş Azərbaycan nəsrində janrın potensial imkanlarının genişliyini sübut edirdi. Onu bir yazıçı kimi şöhrətləndirən də onun tarixi romanları olmuşdur.

Yavuz Axundlu,
Filologiya elmləri doktoru

Fərman Kərimzadənin “Qarlı aşırım”ı ölüm, qorxaqlıq və onların hər ikisindən ucada duran insan və onun ləyaqəti barədə ibrətli hekayədir. Konkret inqilabi-tarixi motiv burada məhz ümumbəşəri əxlaq və mənəviyyət problemi səviyyəsinə qalxa bilir.

Yaşar Qarayev,
Professor

Bütün ağı, insanlığı, mənəvi gözəlliyi ilə Allah Fərmanı xoşbəxt yaratmışdı. Fərman Kərimzadə həyatı ədəbiyyata gətirdiyindən yaradıcılığında obrazlar qalereyası da olduqca real və zəngindir. Fərman Kərimzadənin ictimai-siyasi və pedoqoji fəaliyyəti ilə ədəbi yaradıcılığı bir-birini tamamlayırdı.

Ilyas Tapdıq,
Şair

Fərman rəssam təfəkkürü, şair zərifliyi ilə nəsrimizə bir şirinlik gətirdi. 1967-ci ildə çap olunmuş “Qarlı aşırım” onun yazıçı istedadını, ümidverici və gələcəkli bir nasir kimi yetişdiyini üzə çıxardı.

Musa Yaqub,
Şair

Fərman Kərimzadənin hər əsəri bir insan dünyasıdır. Onun əsərləri kino sənəti üçün zəngin material verir. Fərman Kərimzadə ölümsüzlüyün zirvəsinə ucalan və milyonların qəlbində əbədi yaşayan sənətkardır.

Telman Mehdixanlı
Jurnalist

Fərman Kərimzadənin yazdığı əsərlər, yaratdığı obrazlar öz milli koloriti, milli özünəməxsusluğu, milli düşüncə tərzini ilə seçilirdi. O, yazdığı əsəri, təsvir etdiyi obrazı yaşayırdı.

Yeganə Kərimzadə,
Yazıçı (qızı)

Fərman Kərimzadənin azərbaycançılıq ideologiyasının bətnindən doğulmuş insan idi. Onun yaradıcılığı, düşüncəsi, atdığı hər bir addım bütöv Azərbaycan savaşına hesablanmışdı.

Fərman Kərimzadə ölməz əsərləriylə, böyük vətəndaşlıq qüruruyla özünə əbədi heykəl qoyub getdi.

*Sərvaz Hüseynoğlu,
Yazıçı, şair*

Qırmızı ilğimin puç və əfsanə olduğunu yazıçı fəhmi ilə çoxlarından əvvəl Fərman Kərimzadə duymuşdu. Yazıçı “Qarlı aşırım” romanı ilə aldanmış insan selini dayandırıb bəylikdən köləliyə sürüklənən bir xalqa aşırımın o üzündəki həqiqəti göstərirdi...

*Təranə Vahid,
Yazıçı*

Roman və hekayə ustası kimi tanınan Fərman Kərimzadənin bir neçə kitabı işıq üzü görmüşdür. Həmin kitabların icmalının keçirilməsi də oxucularda maraq doğurar. İcmalın keçirilməsinə kitabxanaçı əvvəlcədən yaxşı hazırlaşmalıdır. Bu məqsədlə kitabxanada Fərman Kərimzadənin kitablarının sərgisi təşkil olunur. Kitabxanaçı oxuculara kitab icmalının nə vaxt keçiriləcəyi haqda məlumat verir. Təyin olunmuş gündə yazıçının qələmə aldığı kitabların icmalı keçirilir. Əvvəlcə Fərman Kərimzadənin həyat və yaradıcılığı haqqında oxuculara məlumat verilir.

Kitabxanaçı: - Ədəbiyyatımızda tarixi roman janrının ən qüdrətli yaradıcılarından biri, hekayə ustası, dramaturq, publisist və yüksək ziyalı anlayışını ömrü boyu şərəflə daşıyan Fərman Kərimzadə zəngin və mürəkkəb bir həyat yolu keçmiş, gördüklərini, yaşadıklarını, düşündüklərini parlaq bədii boyalarla əks etdirmiş və mədəniyyətimiz tarixində qiymətli irs qoyub getmişdir.

Fərman Kərimzadənin 1958-ci ildə qələmə aldığı "**41 nömrəli ayaqqabı**" hekayəsi ilk təcrübə olsa da, müharibənin fəlakət dolu nəticələrini təsirli bir dillə oxucuya çatdırır. "**Son eksponat**", "**Toy toğlusu**" hekayələri də müharibənin ağır-acılarından bəhs edir. "**Son eksponat**"da ana qəhrəmanlıqla həlak olmuş oğlunun muzeydəki köynəyini - öz əli ilə toxuduğu köynəyi qorumağa çalışır, oğlunun sinəsini dəlib-deşən güllə yerini muzeydəki baxımsızlıqla, köynəyə güvə düşməsi ilə əlaqələndirir. F.Kərimzadə hadisələrin məntiqini tutmağı, obrazların mənəvi-psixoloji aləmini aydın cizgilərlə əks etdirməyi bacaran sənətkardır. Bu cəhət onun müharibə mövzusunda yazdığı hekayələrlə yanaşı, "**Ölülər yalan danışmır**", "**Mis qazan**", "**Talada**", "**Ümid**", "**Xınalıq**" və başqa hekayələrində, "**Xallı maral**", "**Toy dəvətnaməsi**" povestlərində də güclü və qabarıqdır. Povestlər işıqlı idealları təbliğ edir, xalq malını dağıdanları, israfçıları, əliyəriləri, tüfeyli və kübar yaşayış tərzini ifşa edir.

"**Xallı maral**" povestinin qəhrəmanı Zəkəriyyə harın zümrənin ad günləri və müxtəlif işrət məclisləri üçün bir-bir kəsdirib apardıqları xallı maralların qoruğunu dağıdır, "təbiət bu maralları o cür canavarlardan daha yaxşı qoruyar",-deyə onları təbiətin qoynuna qovur.

"**Toy dəvətnaməsi**" povesti də ibrətamiz sonluqla bitir: zavoddan oğurladığı bir maşın spirti sata bilməyib qamışlı gölməçəyə boşaldan baş şərabçı Vəli özü də həmin gölməçənin qurbanı olur.

Ümumiyyətlə, yazıcının hekayə və povestləri maraqlı, yaddaqalandır. Lakin Fərman Kərimzadə imzası daha çox tarixi romanlar müəllifi kimi məşhurdur. 1967-ci ildə çap olunmuş "**Qarlı aşırım**" onun bir nasir kimi yetişdiyini sübut etdi. F.Kərimzadə "Qarlı aşırım"da 30-cu illərin ziddiyyətlərini,

kollektivləşmə dövrünün çətinliklərini, özündən əvvəlki nəsr ustalarını təkrar etmədən, tamamilə yeni ruhda əks etdirdi. 30-cu illərə 60-cı illərin və altmışıncıların gözü ilə baxış, hadisələrin dolğun-dürüst mənalandırılması bu əsəri oxuculara sevdirdi. F.Kərimzadə “Qarlı aşırım”la Azərbaycan tarixi romanında yeni bir səhifə açdı, çox tezliklə yetmişinci illərin sayılan yazıçılarından birinə çevrildi və həmin roman əsasında film də çəkildi. O, “Qarlı aşırım”la, İsmayıl Şıxlının “Dəli Kür” romanı kimi, Azərbaycan ədəbiyyatında yeni bir hadisənin əsasını qoydu. Hər iki yazıçımız qəhrəmanlarını tək-cə sinfi-siyasi ədəbi platformadan deyil, həm də bir insan kimi, yaxşı və naqis cəhətləri ilə vəhdətdə təsvir etdilər. Bəli, onlar bu yolu, həyatı və insanları sinfi mənsubiyyətdən asılı olmayaraq, həm də bütün insani keyfiyyətlərlə təsvir etdilər.

“Qarlı aşırım” romanında da hadisələr keçən əsrin iyirminci-otuzuncu illərində cərəyan edir. Burada da sinfi mübarizədən söhbət gedir. Amma müəllif sinfi toqquşmaların təsvirindən daha çox, bu konfliktdə, bu toqquşmada iştirak edənlərin daxili dünyasına enir.

Əsərdə Kərbəlayı İsmayıl quruluşla barışmır və onun məntiqi də tutarlıdır: ”Mənə dəyən kimə dəysəydi, indiyə qədər on dəfə silah götürərdi. Adamın varına da toxunarlardı, torpağını da götürərlər, nə olar, elə bilərəm əl çirkidi. Bəs hörmətə sözün nədir? Kişiliyə sözün nədir? Axı birdən-birə hər şeyi adamın əlindən almazlar”.

Onun dostu, bolşevik mövqeyini qəbul edən Abbasqulu bəy də öz inadında haqlıdır. Çünki o, nahaq qan tökməyin, qırğının əleyhinədir. Beləliklə, iki dünyagörüşü üz-üzə gəlir.

“Qarlı aşırım” xarakterlər romanıdır. Fərman Kərimzadə obrazların adi hərəkətlərini ustalıqla təsvir etməklə yanaşı, onların daxili aləmi də əks etdirir. Romanda təsirli səhnələr çoxdur. Kərbəlayı İsmayılın Abbasqulu bəyin görüşü, yaxud Qəmlonun qəddarlığını üzə çıxaran səhnələr romanı oxuyan

hər kəsin yaddaşında qalır. Xüsusilə, Abbasqulu bəyin qətlə yetirilməsi səhnəsi çox ustalıqla qələmə alınıb. Burada hər bir cümlənin, hər bir ştrixin öz məna yükü var.

Abbasqulu bəy Şadlinskiyin ömrünün son üç günü, cəsarət və qorxmazlığı, yüksək ağıl və idrak sahibi kimi tədbirli hərəkətləri, qolçomaq qiyamını öz qanı bahasına ləğv edə bilməsi yazıçının tarixi fakt və hadisələrə böyük duyum və həssaslıqla yanaşdığını, yüksək ümumiləşdirmə gücünə malik olduğunu göstərir. Kollektivləşməyə partiya rəhbərliyi, 30-cu illər kom-somolunun mübarizəsi, geniş kütlənin siyasi şüur səviyyəsi, mübarizə və döyüş iqtidarı, düşmən qüvvələrin, Qəmlə kimilərin sinfi mənafeyi, fərdi-psixoloji keyfiyyətləri, köhnə dünya adamlarının törətdikləri bəlalərin qurbanı olan günahsız insanların taleyi romanda təbii boyalarla əks etdirilmiş, təsirli və inandırıcı verilmişdir. Romanda iki əsas obraz (Abbasqulu bəy və Kərbəlayı İsmayıl) diqqət mərkəzində olsa da, digər surətlər (Talibov, Xəlil) heç də az sanballı deyillər. Kərbəlayı İsmayıl xarakter etibarilə bütövdür, yəni əzəldən Sovet hökumətinə zidd bir mövqedə dayanıb və heç cür kompromisə, azacıq güzəştə belə getməyi özünə rəva bilmir. "Ə, nə hökumət, hansı hökumət? Mən belə hökumət tanımıram!" bu sözləri "Axırıncı aşırım" filmində Kərbəlayı İsmayıl deyir. Ancaq bu sözləri sovet hökumətinin qılınıcının tiyəsi də, qəbzəsi də kəsdiyi 1967-ci ildə yazıçı, 60-cı illər nəslinin görkəmli nümayəndəsi Fərman Kərimzadə deyirdi. Yazıçı qırmızı ilğımın puç və əfsanə olduğunu yazıçı fəhmi ilə çoxlarından əvvəl o duymuşdu. "Qarlı aşırım" romanı ilə aldanmış insan selini dayandıraraq bəylikdən köləliyə sürüklənən bir xalqa aşırımın o üzündəki həqiqəti göstərirdi.

İllər keçdi, ilğım dağıldı, ədəbiyyatımızda və kinomuzda "Qarlı aşırım" ("Axırınıcı aşırım") qaldı...

Yazıçının **“Xudafərin körpüsü”**, **“Çaldıran döyüşü”** kimi tarixi romanları da Azərbaycan ədəbiyyatında dərin iz qoyan əsərlərdir.

Səksəninci illərin əvvəllərində F.Kərimzadə Şah İsmayıl Xətəinin həyatından söz açan **“Xudafərin körpüsü”** və **“Çaldıran döyüşü”** dilogiyasını qələmə aldı. Xatırladaq ki, həmin illərdə Şah İsmayılın anadan olmasının 500 illiyi qeyd olunurdu. F.Kərimzadə ilə yanaşı, Əlisa Nicat “Qızılbaşlar”, Əzizə Cəfərzadə “Bakı-1501” romanlarını yazmışlar. Xətəiyə - bu böyük sərkərdə, dövlət xadimi və gözəl şairə birdən-birə dörd roman həsr edilməsinin səbəbi məlum idi: Xətəi Azərbaycan tarixinin ən önəmli səhifələrini yazsa da Azərbaycan ədəbiyyatında onun bədii obrazı yaradılmamışdı. F.Kərimzadənin bu romanı bədii ədəbiyyatın Xətəiyə, onun şəxsiyyətinə böyük marağın ifadəsi idi. Çoxplanlı, çoxobrazlı, süjeti və konflikti çoxşaxəli bu dilogiyada Şah İsmayıl Xətəinin həyatı, hakimiyyəti Çaldıran döyüşünə qədər təsvir edilir, müəllif həm tarixi mənbələrin gözü ilə, həm də bədii təxəyyülü vasitəsilə Şah İsmayılı vahid milli dövlətin ilk qurucusu kimi canlandırır. Şeyx Heydər, Ağqoyunlu Sultan Yaqub, Şah İsmayılın nənəsi –Uzun Həsənin anası Sara xatun, Əbu Səid, Uzun Həsən, Məsih Mirzə, Aləmşahbəyim, Rüstəm Mirzə, Hüseyin Lələ bəy... Bunlar hamısı tarixi şəxsiyyətlərdir və hər birinin taleyi sonadək izlənilir. İstər “Xudafərin körpüsü”, istərsə də “Çaldıran döyüşü” tarixi hadisələrə və tarixi şəxsiyyətlərə şəxsi mənafe daşımaqdan uzaqdır. Doğrudur, F.Kərimzadə Şah İsmayılın vurğunu idi. Bu romanlar F.Kərimzadənin vətənçilik ideallarını ifadə edirdi. Bəli, hər bir xalqın tarixində unudulmaz səhifələr olur. Bu cür səhifələr adətən ictimai şüurun yetkinliyi, milli dirçəliş və qurtuluş, böyük amallar uğrunda çarpışmanın kəskinliyi və nəticələri ilə şərtlənir.

XVI yüzilliyin sübh çağında Şah İsmayılın başçılığı ilə görülən işlər xalqımızın sonrakı müqəddəratı üçün güclü özüle çevrildi. Şah İsmayıl kimi tarixi şəxsiyyətlər heç vaxt unudulmur, incəsənətin, ədəbiyyatın gücü ilə yenidən doğulur. F.Kərimzadənin uzun tədqiq və araşdırmalardan sonra qələmə aldığı "**Xüdafərin körpüsü**" dilogiyası xalqımızın tarixinə, 500 il əvvəlki babalarımıza məhəbbət və hörmətin ifadəsidir. Oxucunu orta əsr Azərbaycan həyatının həyəcanlı səhnələri ilə qarşılaşdıran bu roman Ağqoyunlularla Səfəvilər hakimiyyətinin qovuşduğu, birincilərin ikincilərlə əvəzləndiyi dövrün, Azərbaycan torpaqlarının birlik, Azərbaycan mədəniyyətinin yüksəliş dövrünün bədii salnaməsidir. F.Kərimzadə yeni faktlar əsasında dövrün ziddiyyət və çətinliklərini, qızılbaş bayrağı altında tarixi mübarizənin məqsədini, köklərini müasirlik ruhu ilə təsvir etmiş, qaranlıq səhifələri kifayət qədər işıqlandırmışdır. "Xüdafərin körpüsü" istər yazı tərzini, istərsə də təhkiyə və dialoqlarının səlisliyi, zənginliyi ilə seçilən bir romandır, qəhrəmanlıq dastanıdır. Hər iki kitab ("Xüdafərin körpüsü" və "Çaldıran döyüşü") yüksək ideya-estetik keyfiyyətləri, güclü ictimai-siyasi məziyyətləri ilə yanaşı, quruluş, dil xüsusiyyətləri ilə də diqqəti çəkir. Zəngin bədii vasitələri oxucunu 500 il keçmişə aparır, təsvir edilən dövrün havasına daxil edir.

"Xüdafərin körpüsü" romanında XV əsrin axırı, XVI əsrin əvvəllərində baş vermiş tarixi hadisələr, Şah İsmayıl Xətəinin uşaqlıq və gənclik illəri, hakimiyyət uğrunda mübarizəsi qələmə alınmışdır. Romanda həmçinin Şah İsmayıl Xətəinin bir şair, sərkərdə və dövlət xadimi kimi yetişib formalaşdığı tarixi şərait təsvir edilmiş, Uzun Həsən, Sara Xatun, Hüseyn Lələ bəy, Əbiş Sultan kimi tarixi şəxsiyyətlərin yadda qalan obrazları yaradılmışdır. Romandakı obrazların əksəriyyəti tarixi şəxsiyyətlərdir.

İcmalın bu hissəsində oxucular "Xüdafərin körpüsü" romanından

Şah İsmayıl Xətəinin uşaqlıq illəri göstərilən parçanı səhnəcik şəklində təqdim edirlər. Səhnəyə əsərə uyğun dekorasiyalar qurulur. Tamaşada İsmayıl, onun anası Ağqoyunlu hökmdarı Uzun Həsənin qızı Aləmşahbəyim, İsmayılın qardaşı Sultanəli, lələləri Hüseyin, qulluqçuları Səkinə rolunu ifa edən oxucular iştirak edirlər. İsmayıl, anası Aləmşahbəyim, Səkinə hücrədə oturublar.

Sultanəli rəngi ağarmış, çox həyəcanlı halda hücrəyə girir. Üzünü anasına tutub deyir.

Sultanəli: - Ana gəlirlər.

Aləmşahbəyimin ağızında dili tikan-tikan olur. Bütün bədənindən taqətsizlik adlı bir gizilti keçir. Həyəcanlanır.

Sultanəli: - Qalaya çox böyük dəstə qalxdı. Yəqin ki, bizi aparmağa gəlirlər.

Aləmşahbəyim: - Kim gəlir?

İsmayıl qalxıb qardaşından soruşur.

İsmayıl: - Hara? Evimizə?

Sultanəli İsmayılın qarşısında çöməlib, onunla açıq danışmaq istəyir.

Sultanəli: - Evimizə yox, mənim balaca qardaşım. Bu sonuncu günə oxşayır. Kişi kimi mərd-mərdanə dayan, ölüm ayağında özünü sındırmamaq nəslimizin adətidir. Onlara yalvarmaq yox, üzlərinə tüpürmək lazımdır.

Aləmşahbəyim: - Səkinə, mənim zümrüd qaşlı üzüyümü mücrüdən çıxar ver.

Səkinə qorxu içində, titrəyə-titrəyə gedib mücrüdən zümrüd qaşlı üzüyü gətirir. Aləmşahbəyim üzüyü barmağına keçirir, sonra üzüyün qaşını qaldırır. Zəhəri Səkinəyə göstərib deyir.

Aləmşahbəyim: - Bunu nənəm Sara xatın bağışlayıb. Dar ağacından, qılıncdan irəlidir.

İsmayıl mat-mat onlara baxır, sözlərinə qulaq asır, amma işin məğzini başa düşə bilmir. Sultanəlidən soruşur:

İsmayıl: - Nə olub?

Sultanəli onu başa salmaq üçün qolundan tutub aparır.

Sultanəli: - İsmayıl, biz kişiyik, axıra qədər də özümüzü kişi kimi aparmalıyıq. Atamızın düşmənləri bizi aparmağa gəlib. Onlar yəqin ki, bizi edam edəcəklər. Biz düşmənlərə əyilməməliyik. Atamız da belə kişi olub. Bu həbi qoy cibinə. Zəhərdi. Gördün ki, cəllad öz işini görməyə hazırlaşır, onda bu həbi udarsan.

Sultanəli üzünü döndərüb arxasını çevirir ki, kiçik qardaşı onun gözlərindəki yaşı görməsin. Sonra o qardaşının aydın, qorxu-hürküdən uzaq sifətinə baxır. Onu qacaqlayıb bağına basır.

İsmayıl: - Sultanəli, atamız o gələn adamlardan qorxurdu?

Sultanəli: -Yox!

İsmayıl: - Onda biz niyə qorxaq ki?

Sultanəli: - Əhsən, qardaşım!

Birdən qapının kilidinin səsi eşidilir. Sultanəlinin gözləri içəri girən adamlara tikilir. Bu an o, ucaboy, başında çalma, sifəti çox tanış gələn kişini tanıyır.

Sultanəli: - Ana, qızılbaşlar! Hüseyin Lələ?!

Hüseyin Lələ yetirən kimi Sultanəlini bağına basır. İsmayıl yetirib onu itələyir. İsmayıl qışqırır:

İsmayıl: - Burax qardaşımı, cəllad!

Hüseyin Lələ: - İsmayıl, gözümün işığı, maşallah, necə də böyümüsən.

İsmayıl: - Sən bizi öldürməyə aparırsan?

Hüseyin Lələnin gözləri yaşarır. Sultanəli qardaşını başa salmağa çalır.

Sultanəli: - İsmayıl Hüseyin Lələ atamızın dostu, bizim lələmizdir. O, bizi xilas etməyə gəlib.

Aləmşahbəyim: - Hüseyin Lələ bizi bir halı elə, görək, işimiz necə oldu?

Hüseyin Lələ: - Hər şey yaxşıdır. Baysunqur Şamaxıdadı. Qızılbaşlar Rüstəm Mirzəni taxta çıxartdılar. O, da fərman verib sizi azad elədi. İndi gəlmişik. Təbrizə gedirik.

Aləmşahbəyim: - Təbrizə niyə? Ərdəbilə getsək salamatlıq olar.

Hüseyn Lələ: - Rüstəm Mirzə uşaqları orda təntənə ilə qarşılamaq istəyir. Oradan da Ərdəbilə qayıdacağıq.

Tamaşanın sonunda iştirakçılar baş əyib səhnədən ayrılırlar. Kitabxanaçı “Çaldıran döyüşü” kitabını götürüb icmalı davam etdirir.

Kitabxanaçı: -"Xudafərin körpüsü" dilogiyasının ikinci kitabı **“Çaldıran döyüşü”** adlanır. Yazıçının “Çaldıran döyüşü” romanı görkəmli dövlət xadimi, sərkərdə və şair, ulu tariximizdə xüsusi yeri olan Şah İsmayıl Xətəinin həyatından, çoxcəhətli ictimai fəaliyyətindən bəhs edən “Xudafərin körpüsü” dilogiyasının ikinci hissəsidir. Siyasət meydanına yenicə qədəm qoyan Şah İsmayılın vahid və qüdrətli Azərbaycan uğrunda apardığı gərgin mübarizələr, ağıllı dövlət xadiminin mədəniyyətin və sənətin yüksəlməsinə göstərdiyi qayğı, xalqımızın orta əsr məişət tərzinin əsas mövzudur. Bu romanda Şah İsmayıl Xətai müdrik dövlət xadimi, qayğıkeş sərkərdə, istedadlı şair kimi göstərilir. Romanda hadisələrin reallığı, qəhrəmanların mübarizliyi, vətənpərvərliyi, insana hörmət və məhəbbət çox təsirli qələmə alınmışdır. Şah İsmayılın məqsədi Azərbaycanı birləşdirmək, onun ərazi bütövlüyünü, dilini müdafiə etməkdən ibarət olmuşdur.

Sonra kitabxanaçı oxuculara “Təbriz namusu” və “Qoca qartalın ölümü” kitabları haqqında məlumat verir.

Ömrünün son illərində F.Kərimzadə daha iki tarixi roman yazıb - **”Təbriz namusu”** və **“Qoca qartalın ölümü”**. Kərbəlayı İsmayıl - Abbasqulu bəy, Qəmlö, Talıbov dövrünün təsviri canlı yaddaş və xatirələrdən gəlirdi. Şah İsmayıl dövrünün təsviri isə oxuduğu mənbələrdən və böyük hökmdarın poeziyasından əxz olunmuşdu. ”Təbriz namusu”nda isə F.Kərimzadə XIII-XIV əsrlərə gedib çıxır. Başlıca mənbə orta əsr tarixçisi Fəzlullah Rəşidəddinin əsəridir. Bu əsərdə Elxani hökmdarlarının dövrü təsvir olunur və F.Kərimzadə də

bu nöqtədə tarixçi ilə birgə hərəkət edir. Lakin yazıçı tarixi hadisələri və şəxsiyyətləri bədiiilik meyarı ilə təsvir etmişdir.

F.Kərimzadənin sonuncu tarixi romanı **“Qoca qartalın ölümü”** idi. Bu romanda XVIII əsrdə baş verən hadisələr öz əksini tapır. Bu romanda da tarixi mənbələrin təsiri hiss olunur (xüsusilə “Qarabağnamə”lər), ancaq burada da tarixi həqiqətlə bədii həqiqət bir-birini tamamlayır. Qoca qartal simvolik obrazdır- yazıçı rus imperiyasına işarə edir. O ölürsə də, yeni, cavan qartallar səmaya uçur və beləliklə, rus imperiyasının işğalçılıq siyasəti davam edir. İkiyə bölünmüş Azərbaycandan sonra yeni ölkələr, məmləkətlər fəth edilir, çarı Qırmızı imperiya əvəz edir. Fərman Kərimzadənin Qarabağ xanlığının tarixinə həsr etdiyi “Qoca qartalın ölümü” romanı uzun illər apardığı səmərəli axtarışların məhsuludur. Müəllif romanı 1988-ci ildə Yaltada yazmış, əsər 1991-ci ildə çap olunmuşdur. Romandakı hadisələr Qarabağda cərəyan edir, əsərdə Qarabağ xanlığı haqqında tarixi mənbələr əsasında maraqlı məlumatlar verilir.

Kitabxananın oxu zalında yuxarı sinif uşaqları ilə Fərman Kərimzadənin M.Ə.Sabir haqqında yazdığı “Tutdum orucu irəmazanda”, “Hop-hop” adlı hekayələrini müzakirə etmək, bu hekayələrdən bəhs edən sual-cavab gecəsi hazırlamaq olar. Həmçinin oxucularımızın Fərman Kərimzadə haqqında olan fikirlərini öyrənmək məqsədilə anket sorğularının keçirilməsi məqsədə uyğundur. Bunu nəzərə alaraq hazırladığımız sorğunu sizə təqdim edirik.

1. Yazıçı Fərman Kərimzadəni tanıyırsınız mı?
☺ Bəli
☺ Xeyir

2. Yazıçı neçənci ildə harda anadan olmuşdur?

☺ _____

3. Fərman Kərimzadənin tarixi əsərlərindən hansını oxumusunuz?

☺ _____

4. Fərman Kərimzadənin M.Sabir haqqında yazdığı hekayələrin adlarını çəkə bilərsinizmi?

☺ _____

5. Yazıçının “Qarlı aşırım” əsəri ilə İsmayıl Şıxlının “Dəli Kür”

əsəri arasında bənzərlik nədir?

☺ _____

6. Yazıçının ilk hekayəsinin necə adlandığını bilirsinizmi?
Əgər

bilirsinizsə adını qeyd edin.

☺ Bəli _____

☺ Xeyir

7. Fərman Kərimzadənin ixtisası nə idi?

☺ _____

8. Yazıçının “Çaldıran döyüşü”, “Xudafərin körpüsü” əsərlərinin baş qəhrəmanı kimdir?

☺ _____

9. Fərman Kərimzadənin ən çox sevdiyiniz əsərinin adını qeyd edin

☺ _____

10. Fərman Kərimzadə hansı ildə vəfat edib.

☺ _____

11. Fərman Kərimzadədən başqa, hansı müəlliflər Şah İsmayıl Xətəidən bəhs edən əsərlər yazıblar? Adlarını qeyd edin.

☺ _____

Kitabxanalarda Fərman Kərimzadənin yaradıcılığını oxuculara tanımaq məqsədilə **“Əsərləri kino sənəti üçün zəngin material olan sənətkar”** başlığı altında oxucularla görüş təşkil etmək olar. Oxucular zala toplaşdıqdan sonra, əvvəlcə onlara Fərman Kərimzadədən bəhs edən slayd təqdim olunur. Sonra isə görüşü hazırlayan kitabxanaçı Fərman Kərimzadənin Azərbaycanın kino sənətindəki xidmətlərindən söhbət açır.

Kitabxanaçı: - Fərman Kərimzadənin ilk romanı əsasında çəkilmiş "Axırıncı aşırım" filmi “Azərbaycanfilm” in uğurlarından sayılır. Yazıçının "Toy toğlusu" hekayəsi əsasında qısametrajlı "Zıncırov", bir novellası əsasında "Mənim arvadım, mənim uşaqlarım" filmi çəkilmişdir. Şah İsmayıl haqqında tutarlı bir əsər olan dilogiya isə ("Xüdəfərin körpüsü" və "Çaldıran döyüşü") özünün kino təcəssümünü gözləyir.

F.Kərimzadə ixtisasına görə rəssam idi. O, maddi-mədəniyyət abidələrinin qorunub-öyrənilməsində əməyini əsirgəməirdi. Ölkəmizin müxtəlif yerlərindən topladığı sənət nümunələri,

qədim əşyalar, silah və alət növləri yazıçıya tarixi qəhrəmanların həyatını, məişətini, mübarizəsini canlandırmaqda kömək edirdi. Yazıçı təsvir etdiyi hadisələrin baş verdiyi əraziləri qarış-qarış gəzir, qəhrəmanlarının yeri-yurdu ilə maraqlanırdı. Abbasqulu bəy Şadlinskiyə ev muzeyinin açılmasında, Şadlinski ilə bağlı sənədlərin toplanmasında yaxından iştirakına görə (Şadlinskiyə 100 illiyi günlərində) Naxçıvan MSSR Mədəniyyət Nazirliyinin Fəxri Fərmanı ilə mükafatlandırılması da bununla bağlıdır.

Məruzənin sonunda oxucular yazıçının “Qarlı aşırım” əsəri əsasında çəkilmiş “Axırncı aşırım” filminə tamaşa edirlər. Sonra kitabxanaçı oxucuların film haqqında təssuratlarını öyrənir.

Kitabxanalarda oxucular tərəfindən sevilən tədbirlərdən biri də müsabiqələrdir. Fərman Kərimzadə bir-birindən maraqlı tarixi əsərlərin müəllifidir. Müsabiqə zamanı uşaqlara həmin əsərlərə uyğun rəsmlərin çəkilməsi tapşırılır. Bunun üçün üçün uşaqlara iki həftə vaxt verilir. Həmin vaxt ərzində oxucular həm Fərman Kərimzadənin əsərlərini oxuyur, həm də ən çox bəyəndikləri əsərlə bağlı rəsmlər çəkirlər. Ən gözəl rəsmlər mükafatlandırılır.

Rəsm müsabisi ilə yanaşı, başqa müsabiqələrin də təşkili mümkündür. Məsələn, uşaqların ifasında Fərman Kərimzadənin hekayələri, əsərləri səhnələşdirilərək münsiflərə təqdim olunur. Münsiflər heyəti kitabxana müdirindən, səhnə xadimləərindən formalaşdırılır. Ən gözəl səhnəcik hazırlayan uşaqlardan ibarət komanda mükafatlandırılır.

Kitabxanalarda yuxarı sinif şagirdlərinin iştirakı ilə “Fərman Kərimzadə yaradıcılığı müasir gəncliyin gözü ilə” konfrans da təşkil etmək mümkündür. Konfransdan öncə onun proqramı

tərtib olunmalı, tədbirin keçiriləcəyi vaxt müəyyən olunmalıdır. Proqramda konfransda çıxış edəcək qonaqların, ədəbiyyatşünasların və şagirdlərin adları, onların çıxış edəcəkləri mövzular, tədbirin keçiriləcəyi məkan və zaman qeyd olunur. Konfrans zamanı Fərman Kərimzadə yaradıcılığına yaxından bələd olan jurnalist, yazıçı və şairlərin çıxışları dinlənilir. Yaxşı olar ki, konfransa yazıçının yaradıcılığı ilə daha yaxından maraqlanan professor Yavuz Axundlu, xalq şairi Sabir Rüstəmxanlı, professor Qəzənfər Paşayev, yazıçının qızı Yeganə Kərimzadə, jurnalist Təranə Vahid dəvət olunsun. Oxucu konfransının planını sizə təqdim edirik:

1. Giriş hissə (Fərman Kərimzadə həyat və yaradıcılığı haqqında məruzə)
2. Fərman Kərimzadənin yaradıcılığı haqqında kitabxana rəhbərliyinin, jurnalist, yazıçı və şairlərin çıxışları.
3. Yuxarı sinif şagirdlərindən ibarət oxucuların Fərman Kərimzadənin müxtəlif əsərləri ətrafında məruzələri.
4. Konfransın yekunu.

Yubiley tədbirləri arasında xatirə gecəsi özünəməxsus yer tutur. Xatirə gecəsinə müxtəlif başlıqlar vermək olar: *“Xalqa aşırımın o üzündəki həqiqəti göstərən sənətkar”*, *“Tarixi romanlar müəllifi Fərman Kərimzadə”*, *“Fərman Kərimzadə bir insan kimi...”*, *Aşırımın o üzündəki həqiqət...»*. *“Qarlı aşırımdan Axırıncı aşırıma doğru”*, , *“Ölümsüzlüyün zirvəsinə ucalan insan”* və s.

Fərman Kərimzadəyə həsr olunmuş xatirə gecəsinin ssenarisini sizə təqdim edirik.

(Tədbir kitabxana rəhbərliyi tərəfindən açıq elan olunur. Xatirə gecəsinə Fərman Kərimzadə yaradıcılığına yaxından

bələd olan tanınmış yazıçılar, tənqidçilər, jurnalistlər dəvət olunurlar.)

I aparıcı: - Salam hörmətli qonaqlar, əziz dostlar.

II aparıcı: - Bildiyimiz kimi, bu il söz ustası, tarixi romanlar müəllifi kimi tanınan yazıçımız Fərman Kərimzadənin 80 illik yubileyi qeyd olunur. Bu münasibətlə kitabxanamızda təşkil olunmuş xatirə gecəsində hamınızı xoş gördük.

I aparıcı: - Çoxəsrli Azərbaycan ədəbiyyatı tarixində Fərman Kərimzadə adı və yaradıcılığı xüsusi yer tutur. Yazıçı Fərman Kərimzadə doğma xalqın milli-mənəvi sərvətinin inkişafına ömrünü səxavətlə sərf etmiş, ona öz yazısı, publisist qələmi ilə xidmət göstərmişdir. Görkəmli söz ustası geniş planlı əsərlərində millətinin həyatını, eyni zamanda doğma yurdun mənzərələrini, tarixini əks etdirmişdir.

II aparıcı: - İnsan tarıxdə, ürəklərdə əməllərilə yaşayır... Fərman Kərimzadə insanlara qəlbən bağlı idi. O, yaşamağı, həyatı, təbiəti çox sevirdi. İçindəki göynərtisi, iztirabı, başının üstündəki tüstü-dumanıyla sanki Ağrı dağıydı.”Vedinin yanı dağlar” deyimini eşidəndə gözündən gilə-gilə yaş axardı. Ağılı, mənəvi saflığı ilə Tanrı onu xoşbəxt yaratmışdı. Ancaq onun içində ağır yurd həsrəti vardı...

I aparıcı: - O, həm də zərif, incəduyumlu şeirlər müəllifi idi. Hər dəfə onun ssenarisi əsasında çəkilən “Axırınıcı aşırım” bədii filmi ekranlarda nümayiş etdiriləndə millətimizin yaşadığı çətin günlər, keçdiyi ağır yollar yenidən göz önündə canlanır. Abasqulu bəy kimi vətənpərvərlərdən, Kərbəlayi kimi “Namus-qeyrəti, duz-çörəyi” urvatlı tutanlardan qürur hissi duyuruq.

II aparıcı: - Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli nümayəndəsi Fərman Kərimzadə zəngin ədəbi-bədii irs yaratmış, istedadlı nasir, publisist və ictimai xadim kimi şöhrət qazanmışdır. O, uşaqlıq illərini Ağrı dağının romantik qoynunda yerləşən

cənnət Vedibasarda keçirmiş, mənəvi aləmini zənginləşdirmiş, təbiətin gözəlliklərindən zövq almışdır. Kafiq qalası, Görsən dağları, soyuq bulaqlar, şır-şır axan çaylar, al-yaşıl geyinmiş bağlar-bağatlar, nərgizli, bənövşəli, yasəmənli tarlalar, çəmənliklər, Dədə Qorqud keçən müqəddəs yerlər Fərman Kərimzadəni təbiətin vurğunu etmişdir. İnsan qəlbini təlatümə gətirən bu yerlər, cənnətməkanlar F.Kərimzadənin bədii-estetik zövqünün zənginləşməsində müstəsna rol oynamışdır.

I aparıcı: - Fərman Kərimzadə alovlu qəlbinin arzu və istəklərini poetik dillə ifadə etmişdir.

Gördüyüm iş əbədiymiş, dərinmiş,
Bu qayalar Qorqud nəğmələriymiş
Pərdəsi daş, qundağı daş, simi daş,
Bu tamburu çalan lazım, a qardaş.

Vətən niskili, yazılmamış sənət inciləri, deyilməmiş publisist sözləri qəlbində qalan Fərman Kərimzadə doğma ata-baba yurdu Vədi həsrətilə dünyasını dəyişmişdir. Xalq şairi Səməd Vurğun gözəl demişdir ki, vətəninin, elinin qədrini bilən, sevərək yaşayan, sevilərək dünyasını dəyişən sənətkarlar ölmürlər, zəngin bədii irsilə əbədi yaşayırlar. Fərman Kərimzadə ölümsüzlüyün zirvəsinə ucalan və milyonların qəlbində əbədi yaşayan sənətkardır.

II aparıcı: - Fərman Kərimzadə maraqlı yazıçı olduğu kimi, həyatda da özünəməxsus insan idi. Bütün ağı, insanlığı, mənəvi gözəlliyi ilə Allah onu xoşbəxt yaratmışdı. Amma bu xoşbəxtliyin içində kənardan heç kəsin görmədiyini, duymadığı bir dərd vardı... Yurd həsrəti, vətən dərdi.

I aparıcı: - Doğrudan da, Fərman Kərimzadənin ədəbi taleyi ilə şəxsi taleyi arasında qərribə bir oxşarlıq vardı. Əsrlər boyu xalqın başına gələn dərdlər, faciələr, bəlalar onun da taleyindən yan keçməmişdi. XX əsrdə ən faciəli tarixini yaşayan Vədi və vedililər dəfələrlə məkrli erməni siyasətinin

qurbanı olub, deportasiyaya məruz qalıb. 1948-ci ildə başlanan deportasiyada onun da nəslı, el-obası sürgünlərə, səs-küysüz soyqırımlara düşər oldu. Fərman Kərimzadə də bu taleyi yaşadı. Ancaq illər keçsə də Vedini unuda bilmədi. Ağrı dağının ağırlarını ürəyində daşdı. 1988-1989-cu illərdə Vedinin qara günləri yenidən başladı. Bu dəfə dərd batmanla gəldi. Bu dəfə Vedidə bir nəfər də azərbaycanlı qalmadı.

II aparıcı: - Fərman Kərimzadə vətəninə çox sevirdi. Bu özgə bir sevgi idi. Bəlkə ona görə də xalqın başına gələn fəlakətlərin kökünü keçmişdə axtarırdı. O illərdə Fərman Kərimzadə Vedibasarı sözə qarışib qələmlə döyüşən sərkərdəsi, başındakı tüstü-dumanı ilə elə bil Ağrı dağının özü idi. Vedinin adı çəkilən kimi gözündə yaş gilələri, dilindənsə ürəkləri titrədən bayatı qopurdu:

Vedinin yanı dağlar,
Ürəyi, canı dağlar,
Burda bir el var idi,
Siz deyın, hanı dağlar?!

Çox az adam bilir ki, bu bayatının müəllifi Fərman Kərimzadədir. O, yazıçı olmamışdan əvvəl rəssam idi.

I aparıcı: - Hanı qəbirlərin, Sarı Dolama?
Onlar ki, əbədi yatmalıydılar.
Hər vaxt yuxumuzda minib atlara
İqlimdən-iqlimə çapmalıydılar.

II aparıcı: - Ədəbiyyata iki səhifəlik “41 nömrəli ayaqqabı” hekayəsi ilə gəlmiş, sonra böyük tarixi hadisələri qələmə alaraq gözəl romanlar müəllifi kimi tanınmışdı Fərman Kərimzadə. Onun hər uğurlu əsərinin əsasında Azərbaycanın tarixi həqiqətləri, qəhrəmanlıq səhifələri dayanırdı.

I aparıcı:

Deyirlər, Fərman Kərimzadə bahar çağы çiçəkləyən şaftalı ağacını çox sevərdi. Bəlkə ona görə ki, çiçəkləyən şaftalı ağacı insanın çəhrayı arzularına bənzəyir. O, ömrü boyu ağıl-qaralı dünyadan çəhrayı rəngə doğru can atırdı. Arzuları, əməlləri, istəkləri şaftalı ağacının çiçəkləri kimi işıq saçdı. Meyarlar dəyişsə də, o öz zirvəsində necə varsa, eləcə də əzəmətli qaldı. Baharda dünyaya gələnsənətkar elə baharda da 1989-cu il mayın 17-də dünyasını dəyişdi.

II aparıcı: - Fərman Kərimzadə zəngin tarixi romanlar yaratmış sənətkar, yüksək ideyalı hekayələr, povestlər, etnoqrafik eskizlər, oçerklər, məqalələr, insan qəlbini təlatümə gətirən poetik əsərlər müəllifidir. Onun bədii yaradıcılığı və rəssamlığı bir-birini tamamlayır, ona dərin hörmət qazandırır.

I aparıcı: - Fərman Kərimzadə mütaliəni çox sevirdi. O, hər şeyi real həyatla vəhdətdə qəbul edirdi. Onu əbədiyaşar edən tarixi romanları, povest və hekayələridir. F. Kərimzadə Azərbaycan xarakterinin mahir yaradıcısı, əsl vətəndaş kimi Azərbaycan namusunun bir parçası idi. Fərman Kərimzadə bədii yaradıcılığı ilə pedoqoji fəaliyyətini vəhdətdə inkişaf etdirmiş, tarixi sənədləri, arxiv materiallarını, memuarları, səyahətnamələri, monoqrafiyaları, tədqiqat əsərlərini, dissertasiyaları, əlyazmalarını, şəxsi məktubları axtarıb tapmış, çox diqqətlə nəzərdən keçirmiş və tarixi romanlar yazmaqdan ötrü zəngin mənbə toplamışdır. İxtisasca rəssam olan F.Kərimzadə maddi-mədəniyyət abidələrinə böyük maraq göstərirdi. Onun topladığı materiallar zəngin salnamə mahiyyətli misilsiz xəzinə olmuşdur. Buna görə də Fərman Kərimzadənin əsərləri ədəbi-tarixi salnamə təsiri bağışlayıb yaşayır və müdrik sənətkarı milyonların qəlbində yaşadır.

II aparıcı: - Fərman Kərimzadə həyatı ədəbiyyata gətirdiyindən yaradıcılığında obrazlar qalereyası da olduqca real və zəngindir. Həmkarları yaşadığı dövrlə bağlı ədəbi əsərlərini yazanda o, yaddaşımızın üstünə çökmüş hissi, pası bir

kənara atıb əsl ədəbiyyat nümunələri yaratdı. Fərman Kərimzadə maraqlı yazıçı olduğu kimi, həyatda da özünəməxsus insan idi.

I aparıcı: - Fərman Kərimzadə ədəbiyyatda, dostlarının xatirəsində həmişə yaşayır. Həyatı boyu o, çox aşırımlardan keçdi, çox maneələrlə üzləşdi, amma axıncı aşırımı – xalqın, əzizləri vedililərin böyük dərdləri qalaqlanan axıncı aşırımı keçə bilmədi. O aşırıda F.Kərimzadə heykələ döndü. Cəmi 52 il ömür sürmüş gözəl ədibin, qeyrətli vətəndaşın yaradıcılığı, xüsusən milli yaddaşımızın oyanmasında mühüm rol oynamış tarixi romanları ona ölməzlik qazandırdı. Bizə qalan da onun əsərləri və “Qarlı aşırım” romanı əsasında rejissor Kamil Rüstəmbəyovun 1971-ci ildə yazığının öz ssenarisi əsasında ekranlaşdırdığı “Axıncı aşırım” filmi oldu. O film ki, Azərbaycan kinosunun şah əsərlərindən biridir. Fərman Kərimzadənin əsərləri bundan sonra da tarixin aşırımlarını inamla aşacaq və ədəbiyyatımızda özünəməxsus, təkrarsız söz-sənət inciləri kimi yaçayacaq.

Ədəbiyyat siyahısı:

Əsərləri:

Seçilmiş əsərləri : 5 cilddə. II cild : Çaldıran döyüşü : roman. - Bakı : Ağrıdağ, 2003. - 324 s.

Seçilmiş əsərləri : 5 cilddə. IV cild : Təbriz namusu. Vedinin yanı dağlar. - Bakı : Ağrıdağ, 2005. - 320 s.

Seçilmiş əsərləri : 5 cilddə.V cild : Qoca qartalın ölümü. - Bakı : Ağrıdağ, 2007. - 248 s.

Çaldıran döyüşü : roman. - Bakı : Kitab klubu, 2016. - 368 s.

Xudafərin körpüsü : tarixi roman. - Bakı : Çəşioğlu, 2007. - 328 s. - (Azərbaycan Ədəbiyyatı).

Xudafərin körpüsü : tarixi roman. - Bakı : Kitab klubu, 2016. - 448 s.

Qarlı aşırım : tarixi roman. - Bakı : Kitab klubu, 2016. - 400 s.

Xallı maral: hekayə // Azərbaycan nəsrli antologiyası. – Bakı : Şərq-qərb, 2006. 170-200.

Elektron resurslar

Xudafərin körpüsü [Elektron resurs] / Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi. - Elektron mətn. - Bakı : İnnovativ Tədris Mənbələri (İTM) QSC, 2012. - 1 el. opt. disk (CD-ROM) : berrəngl. : il. ; 12 sm. - (Nizami layihəsi).

Uşaqlar üçün

"Tutdum orucu İrəmazanda" ; "Hophop" : Mirzə Ələkbər Sabir haqqında hekayələr // Seçilmiş əsərləri. 5 cilddə.– Bakı : 2007. – C.5. - S. 194-202.

Şah İsmayılın uşaqlıq illəri : "Xudafərin körpüsü" romanından parşalar // Talvar. - Bakı : Təhsil, 2009. - S. 91-100. - (Məktəb Kitabxanası).

Haqqında

Kitablarda

Axundlu Y. Fərman Kərimzadənin tarixi romanları // Mənim ədəbi dünyam. - B. : Maarif, 1998. - S. 123-140.

Paşayev Q. Fərman Kərimzadə // Borcumuzdur bu ehtiram. - B. : Qarabağ, 2010. - S. 102-104.

Dövri mətbuatda

Xəlilzadə F. Gedən gəlmir, gələn qalmır, əcəb sirr... : Fərman Kərimzadə haqqında // Azərbaycan. - 2007. - 4 mart. - S.8..

Ələkbərli Ə. Vedinin yanı dağlar... : Fərman Kərimzadə - 70 // Ulduz. - 2007. - № 5. - S.45-48.

Kazımov Q. Təyyar Salmanoğlunun düşüncələri : [Fərman Kərimzadənin "Qarlı aşırım" romanının tədqiqi əsasında maraqlı bir tədqiqat] // Kaspi. - 2017. - 7 yanvar. - № 2. - S. 21.

Kəlbiyeva A. Tarixi məqam və yaşantılar : yazıçı Fərman Kərimzadə haqqında // Mədəni Maarif.-2011.- №12.-S.51-52.

Kərimzadə Y. Atam bizi gözünün nuruyla böyütdü [Fərman Kərimzadənin qızı Yeganə Kərimzadə ilə söhbət / yazdı: Sərvaz] // Ədəbiyyat qəzeti. - 2007. - 28 dekabr. - S. 4.

Paşayev Q. Deyilən söz yadigardır... // Ədəbiyyat qəzeti. - 2009. - 24 iyul. - S. 4. - Bu başlıq altında müəllifin Nigar Rəfibəyli, Hüseyn Arif, Fərman Kərimzadə haqqında çıxışları cəmlənmişdir.

Salamoğlu T. Qarlı aşırım - sarsıntısından doğan işıq : tənqid və ədəbiyyatşünaslıq : [Fərman Kərimzadənin "Qarlı aşırım" romanı haqqında] // Azərbaycan. - 2016. - № 4. - S. 193-202.

Səmədov A. Fərman Kərimzadə dünyası : Fərman Kərimzadə - 70 // Ədəbiyyat qəzeti. - 2007. - 28 dekabr. - S. 4.

Vahid T. Fərman Kərimzadə, şaftalı çiçəkləri və bir də "Axırıncı aşırım" : O, Ömrün aşırımlarını aşsa bilməsə də, tarixin aşırımlarını aşacaq və ədəbiyyatımızda əbədi qalacaq // Mədəniyyət. - 2012. - 2 mart. - № 15. - S. 13.

Vahid T. "Qarlı aşırım"dən "Axırıncı aşırım"a doğru : Fərman Kərimzadə haqqında // Mədəniyyət. - 2011. - 2 mart. - № 16. - S. 13.

Yusifli V. Hanı Fərmanın, dağlar... : Fərman Kərimzadə - 75 // Ədəbiyyat qəzeti. - 2012. - 16 mart. - № 10. - S. 6.

İnternetdə

Kərimzadə F. Xudafərin körpüsü // kitabxana.net
Kərimzadə F. Çaldıran döyüşü // bookmate.com/books/
Yazıçı şəxsiyyət... Fərman Kərimzadə sənətkar kimi də, şəxsiyyət kimi də vaxtdan ucada dayanır // www.kitabyurdu.org. – Şərql. – 2011. – 1 iyun. – S.11.
Bir vətənpərvər yazıçı var idi... // www.azadliq.info

***Xalqa aşırımın o üzündəki həqiqəti göstərən
sənətkar-Fərman Kərimzadə
(metodik vəsait)***

**Kompyuter yığımı
və dizayn:**

Ruhiyyə Məmmədli

**Ünvan: AZ-1022 Bakı şəh., S.Vurğun küç.88;
E-mail: childlibbaku@yahoo.com
URL: www.clb.az**

F.Köçərli adına Respublika
Uşaq Kitabxanasında
çap olunmuşdur.
Sifariş: 06
Çapa imzalanmışdır: 02.02.2017
Tirajı: 100
Pulsuz.